

VIVESIANA

Vol. III

2018

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LLUÍS VIVES
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. III. 2018

Edita: Associació d'Amics de Lluís Vives – Universitat de València

C./ La Nau, 2

46003 València

URL permanent: <https://ojs.uv.es/index.php/VIVESIANA>

Consell científic

Antonio Ariño (Universitat de València, Espanya)

Francisco Calero (Universidad Nacional de Educación a Distancia, Espanya)

Karl Kohut (Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Alemanya)

Marina Mestre Zaragoza (École Normale Supérieure, Lyon, França)

Gilbert Tournoy (Katholieke Universiteit Leuven, Bèlgica)

Consell editorial

Marco Antonio Coronel (Universitat de València)

Francesc J. Hernández (Universitat de València)

Helena Rausell (Universitat de València)

VIVESIANA és una revista científica anual, que té com a objectiu la publicació d'estudis sobre Joan Lluís Vives i el Renaixement. Es publica en Open Journal System. La secció ARTICLES està sotmesa a avaluació.

VIVESIANA es una revista científica anual, que tiene como objetivo la publicación de estudios sobre Juan Luis Vives y el Renacimiento. Se publica en Open Journal System. La sección ARTICLES está sometida a evaluación.

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. III. 2018

INDEX

Introducció	5
Obres de Vives	7-16
Luis Vives: <i>Fábula sobre el hombre</i>	
LUIS F. HERNANDEZ LC	9-25
Lluís Vives: <i>Diàlegs</i> , IV. Escolars	
J. PIN I SOLER	27-30
Articles	31-88
La filosofia de Joan Lluís Vives	
JAUME SERRA HUNTER	33-50
Presentació	33
La filosofia de Joan Lluís Vives	35-50
Introducció	35
Filosofia instrumental i Lògica	36
Física o Filosofia de la naturalesa	38
Ètica o Filosofia moral	39
Gnoseologia i Metafísica	41
Història i Història de la Filosofia	45
Imatges	49

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. III. 2018

La Edad de Oro en el *Quijote* y en Vives

The Golden Age in Don Quixote and Vives

FRANCISCO CALERO CALERO

51-59

Educación política y política educativa en las cartas de Juan Luis Vives a los príncipes.

Political education and educational policy in the letters of Juan Luis Vives to the princes

URBANO ANTONIO MARTÍNEZ ELENA

61-74

La aportación de Juan Luis Vives al estudio de la pobreza. *Del socorro de los pobres a la aporofobia*

The contribution of Juan Luis Vives to the study of poverty. About the relief of the poor to aporophobia

RAÚL FRANCISCO SEBASTIÁN SOLANES

75-87

Miscel·lània

89-99

Notes sobre la *Dialèctica* de Vives

FRANCESC J. HERNÁNDEZ

91-94

Vives, per la Concòrdia

Textos llegits a l'acte de commemoració de la mort de Joan Lluís Vives, el 6 de maig de 1540, celebrat a La Nau de la Universitat de València, el 8 de maig del 2017, a les 12:00 hores

95-99

OBRES DE VIVES

VIVESIANA

LLUÍS VIVES. DIÀLEGS, IV. ESCOLARS

Trad. Josep Pin i Soler (1915)

Escolars

RINXOLAT, UN FADRINET DE CASA BONA, POQUETACOSA, UNA VELLA, TERESINA, INFANT, UNA MARMANYERA

Rinxolat.- No et sembla que ja deu ser hora d'anar a l'escola?

Fadrinet.- Em sembla que sí. Anem-hi.

Rinxolat.- No recordo gaire el camí, crec que hem de prendre per aquell pròxim carrer.

Fadrinet.- Quantes vegades hi has anat?

Rinxolat.- Tres o quatre.

Fadrinet.- Quan vas començar a anar-hi?

Rinxolat.- Deu fer tres o quatre dies.

Fadrinet.- I no n'has tingut prou per a aprendre el camí?

Rinxolat.- Encara que hi anés cent vegades.

Fadrinet.- Doncs, jo amb una sola vegada el recordaré. Deus anar-hi de mala gana, jugant, no fixant-te en els carrers per on passes, ni en les cases, ni en els rètols i senyals que et guiarien per a anar i tornar. Jo em fixo en tot, perquè hi vaig de molt bon grat.

Rinxolat.- Aquest minyó habita a prop de l'escola. Digues, Poquetacosa, per on es passa per anar a casa teva?

Poquetacosa.- Què vols? Qui t'envia, ta mare? La meva no és a casa ni ma germana tampoc, ha anat a Santa Anna.¹

Rinxolat.- Què hi ha funció?

---

¹ Per les indicacions posteriors, Vives s'ha de referir més aviat a l'església de Sant Andreu Apòstol, construïda damunt d'una mesquita àrab i reconstruïda a la primeria del segle XVII. A mitjan segle XX fou dedicada a sant Joan de la Creu. A Bruges hi ha també una església de Santa Anna, ampliada a tres naus en 1516.

Poquetacosa.- Ahir fou festa de l'església i avui una formatgera les ha convidades a menjar matons.

Rinxolat.- I tu, per què no hi ets anat?

Poquetacosa.- M'han fet romandre per guardar casa: fins se n'han endut mon germanet petit, però m'han promès un cistellet del que sobri.

Rinxolat.- Doncs, per què no hi ets, a casa?

Poquetacosa.- Aviat hi tornaré. Ara me'n vaig a jugar als ossets amb el fill de l'ataconador. Voleu venir?

Rinxolat.- Anem-hi, vols?

Fadrinet.- Jo no goso.

Rinxolat.- Per què?

Fadrinet.- No volem rebre.

Rinxolat.- Bah! Jo no hi pensava!

Poquetacosa.- No rebreu pas.

Rinxolat.- Qui sap?

Poquetacosa.- El vostre mestre ahir va perdre la fèrula.

Rinxolat.- Com ho has sabut?

Poquetacosa.- Avui, en casa estant, oíem els seus crits reclamant-la.

Rinxolat.- M'agradaria jugar una estoneta.

Fadrinet.- Juga, si vols. Jo me n'aniré sol.

Rinxolat.- Digues al mestre que el pare m'ha retingut a casa. No xerris.

Fadrinet.- Voldries fer-me mentir?

Rinxolat.- Per un amic, per què no?

Fadrinet.- Perquè vaig escoltar un predicador que deia que els mentiders són fills del diable i els verídics, fills de Déu.

Rinxolat.- Fills del diable? Falòrnies! Pel senyal de la Santa Creu, de nostres enemics, deslliureu-nos, Senyor.²

Fadrinet.- No en seràs pas deslliurat si, en lloc d'estudiar, jugues.

Rinxolat.- Anem. Déu et guard.

Poquetacosa.- Ela, ela! Aqueixos xicots que no gosen jugar una estona de por de rebre.

Fadrinet.- Aquest minyó és un perdulari, serà un mal home. No sé com se m'ha escapat sense fer-li dir per a on s'anava a l'escola.³ Tornem-lo a cridar.

---

² Rinxolat es persigna i pronuncia l'inici de la forma llarga del senyal de la creu.

Rinxolat.- Deixa'l anar. No vull que torni insistir per fer-me jugar. Ho preguntarem a aquella velleta. Àvia, que no sabríeu dir-nos per a on es va a l'escola de Filopó?

Una vella.- He viscut sis anys al costat. Allí vaig tenir el meu fill gran i dues filles: passeu aquesta plaça de Vila-rasa, seguireu un carreró; després, la plaça del Senyor de Bétera, girareu a dreta, després a l'esquerra... Pregunteu i qualsevol us donarà raó de l'escola.⁴

Rinxolat.- Ui, no podrem recordar tanta cosa.

Una vella.- Teresina! Acompanya aqueixos minyons a l'escola de Filopó. La mare d'aquest ens donà lli per pentinar i filar.

Teresina.- De quin rediantre de Filopó parreu? No el conec ni sé qui és. Que per ventura voleu parlar d'aquell que adoba sabates, prop de la taverna verda?⁵ O bé del nunci del carrer del Gegant, del qui lloga cavalls?

Una vella.- Mai saps el que hauries de saber i sempre surts amb estirabots. Filopó és aquell senyor mestre, vell, alt, curt de vista, de davant la casa que nosaltres abans habitàvem.

Teresina.- Ah! ja recordo qui voleu dir.

Una vella.- En tornar, passa pel mercat i compra enciam, raves i cireres. Pren la cistella.

Rinxolat.- Guia'ns al mercat de la verdura.

Teresina.- Per ací fareu drecera.

Rinxolat.- No hi volem pas anar, per ací.

Teresina.- Per què?

Rinxolat.- Perquè aquell gos de flequer em va a mossegar i també perquè volem acompanyar-te al mercat.

Teresina.- En tornar hi passaré, pel mercat. D'ací està massa lluny i allò que m'han manat que comprés ho compraré després de deixar-vos a l'escola.

Rinxolat.- Voldríem veure per quin preu compres les cireres.

Teresina.- Les comprem a sis diners la lliura, però què n'has de fer?

Rinxolat.- És que ma germana m'ha manat aquest matí que en preguntés el preu, i al mercat hi ha una marmanyera que si li'n comprés, no solament te les vendria més enraonades que les altres, sinó que ens en regalaria unes quantes, o qualque pom de lletuga, car sa filla serví de vegades ma mare i ma germana.

Teresina.- Tant rodar pels carrers, temo ens constarà qualques vergassades.

---

³ El escolars devien trobar-se vora l'actual porta rococó del palau del Marquès de Dosagües.

⁴ La plaça de Vila-rasa fou integrada a l'actual carrer del Poeta Querol. Els escolars el degueren creuar cap a llevant i degueren entrar a l'actual carrer dels Llibrers (o de Lliberós), on es conserva encara el palau dels Boil d'Arenós, senyors de Bétera (a hores d'ara, la seu de la Borsa de València). Es pot girar a la dreta pel mateix carrer dels Llibrers o, passant pel carreronet de les Dames, seguir a la dreta pel carrer de la Creu Nova. Ambdós carrers porten a l'actual plaça del Col·legi del Patriarca.

⁵ A València hi havia un carrer de la Taverna Roja, actualment és una part del carrer de la Llanterna.

Rinxolat.- No temis: arribarem d'hora.

Teresina.- Anem, passejaré una estona, pobra de mi, que em fonc asseguda sempre a casa.

Infant.- Què hi fas? Seus, sense treballar?

Teresina.- Sense treballar? Al contrari... Filo, cabdello, faig rodets, teixeixo: penses que la mare em permetria estar ociosa? Fins execra els jorns festius perquè no es pot feinejar.

Infant.- Que no són sagrats los jorns festius? Com gosa maleir allò que és sagrat? Voldria potser que allò que ha sigut consagrat deixés de ser-ho...?

Teresina.- T'imagines que he estudiat geometria? No em vinguis amb tants raonaments.

Rinxolat.- Què és això de la geometria?

Teresina.- Què sé jo? Però teníem una veïna que se'n deia, de Geometria. Sempre estava a l'església amb capellans, o bé amb capellans a casa seva, per la qual cosa, segons deien, era molt saberuda. Mes ja som al mercat. A on és la vostra vella?

Rinxolat.- És el que estava mirant... Compra a aquesta, amb la condició que doni una mica de torna per a nosaltres. Ei, àvia! Aquesta minyona us comprarà cireres, si ens en regaleu unes quantes.

Marmanyera.- A mi no em donen res. Tot es ven.

Rinxolat.- Tampoc no us donen aqueixes brutícies que porteu a les mans i al coll?

Marmanyera.- Si no te'n vas d'ací, desvergonyit, les teves galtes n'hauran l'estrena de les meves brutícies.

Rinxolat.- Com podreu donar-me-les, tenint-les encastades a les mans?

Marmanyera.- Deixa les cireres, pillastre.

Rinxolat.- Les he de tastar, vull comprar-ne.

Marmanyera.- Compra'n!

Rinxolat.- Si són bones, a quant?

Marmanyera.- A diner la lliura.

Rinxolat.- Quina cosa més agra! Vella bruixota, el que veneu són cireres per a escanyar-se.

Teresina.- Anem a l'escola, car em feu perdre el temps amb els vostres acudits. La mare em sembla que deu estar feta una fúria a casa per tant com trigo. Aqueixa és la porta, truqueu.

